

24. Puhtaanapito

Puhtaanapitolaitoksen kertomus v:lta 1944 oli seuraavan sisältöinen.

Puhtaanapitolautakunta. Kaupungin puhtaanapitotoimen ylin johto kuuluu voimassa olevan johtosäännön mukaan puhtaanapitolautakunnalle. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna puheenjohtajana isännöitsijä A. Valta, varapuheenjohtajana pankinjohtaja A. V. I. Linturi sekä jäseninä insinööri A. I. Kahma, kirvesmies O. J. Leskinen, pankintaloudenhoitaja A. E. Monnberg, kivityöntekijä O. Nuutinen ja varatuomari R. V. Rönnholm. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli v.t. kiinteistöjohtaja E. V. Lähde. Sihteerinä toimi varatuomari E. K. Uski ja esittelijänä puhtaanapitolaitoksen toimitusjohtaja B. W. Ax.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa. Sen pöytäkirjain pykäläluku oli 239, diaariin vietyjen asiain luku 269 ja lähetettyjen kirjeiden luku 56.

Lautakunnan vuoden aikana käsittelemistä asioista mainittakoon tärkeimpinä kysymys uuden kaatopaikan järjestämisestä Tuomarinkylän kartanon alueelle sekä makkia-astioiden sulattamisvajan rakentamisesta Kyläsaaren kuorma-aseman alueelle sen jälkeen kuin korkein hallinto-oikeus oli tehnyt päätöksen, jonka mukaan toiminta Malmin kaatopaikalla oli lopetettava toukokuun 1 p:nä 1944 sekä vielä kysymys ilmapommituksessa tuhoutuneen autokorjaamon uudelleenrakentamisesta ja laajentamisesta.

Koska erinäiset talousarvioon merkityt määrärahat osoittautuivat riittämättömiksi, lautakunta anoi tilien ylittämisoikeutta ja lisämäärärahoja yhteensä 1 340 544: 60 mk, joka jakautui talousarvion eri tileille seuraavasti: Luvun Puhtaanapitolautakunta ja puhtaanapitolaitos momentille Sääntöpalkkaiset virat 283 866 mk, luvun Tilivirasto momentille Sääntöpalkkaiset virat 143 582 mk, luvun Katujen ja kiinteistöjen puhtaanapito momentille Kaluston kunnossapito 55 600 mk, Tarverahat 29 997: 60 mk, Työpalkat 502 900 mk Yleisten laitteiden kunnossapito 82 501: 25 mk, Työntekijäin erinäiset edut 241 491: 50 mk, sekä Hevosten elatus 606: 25 mk. Näistä määrärahoista oli kalliinajanlisäyksiä yhteensä 1 054 948 mk.

Kertomusvuonna käsiteltiin 14 viranhaltijain sairasloma-anomusta käsittäen yhteensä 673 sairaspäivää, 296 työntekijäin sairas-, 27 tapaturma- ja 7 hautausapuanomusta sekä 19 työntekijäin eläkeanomusta.

Puhtaanapitolaitos. Puhtaanapitolaitoksen toiminta jakaantui seuraaviin osastoihin: hallinto, katujen puhtaanapito, kiinteistöjen ja mukavuuslaitosten puhtaanapito, hajoituskaivojen tyhjennys, Malmin kaatopaikka ja korjauspaja, korjaamo, hevostalli ja varasto.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen henkilökunnan muodostivat toimitusjohtaja, apulaisjohtaja, joka samalla toimi tarkastajana, toimistoinsinööri, katujen ja kiinteistöjen puhtaanapidon esimies, toimentaja sekä kolme toimistoapulaista.

Sekä puhtaanapitolautakunnan että puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona oli rahatoimisto.

Tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjanpitäjä, neljä toimistoapulaista ja vahtimestari. Tiliviraston kamreeri toimi samalla koko toimiston konttoripäällikkönä.

Toimistosta lähetettiin kertomusvuonna 1 472 kirjettä ja annettiin 10 414 laskua suoritetuista töistä.

Katujen puhtaanapito. Kertomusvuonna kaupungin alue oli jaettu kahdeksaan puhtaanapitopiiriin siten, että XIII, XIV, XV ja XVI kaupunginosat sekä Pasila kuuluivat ensimmäiseen piiriin, IV ja XX kaupunginosat Jätkäsaarta lukuunottamatta toiseen piiriin, V ja VI kaupunginosat sekä puolet VII kaupunginosasta kolmanteen piiriin, III kaupunginosa, puolet VII kaupunginosasta ja IX kaupunginosa neljänteen piiriin, I, II ja VIII kaupunginosat viidenteen piiriin, X, XI ja XII kaupunginosat kuudenteen piiriin sekä XXI, XXII, XXIII, XXV ja XXVI kaupunginosat seitsemänteen piiriin ja Jätkäsaari kahdeksanteen piiriin.

Erilaatuisten työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Kesätoissa	Talvitoissa
Puhtaanapitotyöntekijöitä, miehiä	104	141
» naisia	16	71
Autonkuljettajia, laitoksen autoin	5	5
» omin autoin	—	1
Ajomiehiä, laitoksen hevosin	1	1
» omine hevosineen	—	5
Yhteensä	126	224

Katujen puhtaanapitoon kului henkilöpäivätoissa 338 828 työtuntia, hevospäivätoissa 6 600 työtuntia ja autopäivätoissa 15 833 työtuntia, kuten seuraavista luvuista lähemmin ilmenee:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja
Lakaisu	167 851	1 626	5 460
Lumenluonti	147 394	—	—
Lumenauraus	—	914	3 604
Lumenkuljetus	—	3 539	222
Lumenkaatopaikkojen hoito	100	—	—
Hiekkoitus	5 114	521	693
Sekalaiset työt	18 369	—	5 854
Yhteensä	338 828	6 600	15 833

Aikaisemmin kesätoissa käytettyjä automaattisesti kerääviä lakaisukoneita ei oltu varustettu hiilikaasuttimilla, joten niiden käytöstä oli luovuttava ja puhdistustyö suoritettava yksinomaan käsivoimin. Samasta syystä ei myöskään käytetty kasteluautoja. Katurikkoja kerättiin ja kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 11 867 m³. Rikkaruohojen poistamiseen käytettiin 900 kg erilaisia suoloja.

Normaalivuosina seurattua katupuhtaanapito-ohjelmaa ei kertomusvuoden talvella voitu noudattaa, vaan seurattiin kaupunginhallituksen joulukuussa 1940 vahvistamaa supistettua ohjelmaa. Tämän mukaan luovuttiin aikaisemmasta katujen luokittelusta, joten kaupungin keskustassakin lumi oli luotava kinoksiin jalkakäytävän ulkoreunalle. Ainoastaan sellaisista paikoista, missä kinokset häiritsivät liikennettä, kuljetettiin lumi kaatopaikoille. Lunta kuljetettiin pääasiallisesti satama-alueilta, autoilla 224 m³ ja hevosilla 3 464 m³ eli yhteensä 3 688 m³. Käytävien sorastamiseen käytettiin 1 222 m³ soraa.

Puhtaanapidetty katupinta-ala oli yhteensä n. 2 500 000 m², josta kustannukset nousivat kaikkiaan 14 005 621: 70 mk:aan eli 5: 60 mk:aan m²:ltä.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito. Kiinteistöjen puhtaanapito oli vuoden alussa jaettu kahteen ja heinäkuun alusta kolmeen piiriin, jotka sijaitsivat Länsisatamassa, Kyläsaaren luona sekä Huopalahden kaatopaikalla. Puhtaanapidettävien kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten lukumäärä käy ilmi seuraavasta:

Kaupungin kiinteistöt:	Yksityiset kiinteistöt:	
Talot	Vuosisopimukselliset	1 899
Yleiset käymälät	Ylimääräiset	24
Vedenheittopaikat	Uudisrakennukset	7

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee jätteiden kuljetus:

Jätteiden laatu	Kuljetettu maan täytteeksi	Kuljetettu myytäväksi				Kaikkiaan
		Tilanomistajille kaupungin läheisyyteen	Länsisataman kuormauspaikalta lähetettäväksi	Kyläsaaren kuormauspaikalta lähetettäväksi	Yhteensä	
		m ³				
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	118 826	1 205	3 082	3 612	7 899	126 725
Makkilantaa	—	965	465	846	2 276	2 276
Hajotuskaivojätteitä	—	566	312	207	1 085	1 085
Tuhkaa	9 812	—	—	—	—	9 812
Rakennus- y.m. jätteitä.....	201	—	—	—	—	201
Yhteensä	128 839	2 736	3 859	4 665	11 260	140 099

Kuormausasemilla kuormattu määrä jakautui seuraavasti:

Jätteiden laatu	Länsisataman asemalla kuormattu			Kyläsaaren asemalla kuormattu			Kaikkiaan
	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	
	Malmin kaato paikalle	muille asemille		Malmin kaato paikalle	muille asemille		
m ³							
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	161	2 921	—	30	3 582	—	6 694
Makkilantaa	281	128	56	584	104	158	1 311
Hajotuskaivojätteitä	312	—	—	207	—	—	519
Yhteensä	754	3 049	56	821	3 686	158	8 524

Osaston eri työntekijäin keskimäärä viikkoa kohden näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Ajomiehiä, laitoksen hevosin.....	4	Autonapumiehiä	80
» omine hevosineen	17	Vaunumiehiä	6
Autonkuljettajia	44	Siivoojia	7
Yhteensä			158

Hajotuskaivojen tyhjennys. Kertomusvuonna suoritettiin 522 talossa hajotuskaivojen normaalityhjennys. Perinpohjainen tyhjennys korjausta varten toimitettiin 27 talossa. Sitäpaitsi tyhjennettiin 89 sadevesikaivoa.

Kiinteistöjen puhtaanapitoon käytettiin seuraava määrä työtunteja:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja
Kiinteistöjen jätteiden kuljetus ja kuormaus	182 325	87 268	44 973
Mukavuuslaitosten hoito	17 150	915	—
Hajotuskaivojen tyhjennys	11 855	6 219	—
Yhteensä	211 330	94 402	44 973

Malmin kaatopaikka ja korjauspaja. Työn valvonnasta huolehti kaatopaikan ja korjauspajan työnjohtaja ja hänen alaisenaan työskenteli 5 miestä jätteiden purkaustöissä, 2 miestä kaatopaikan hoidossa, 2 miestä astioiden korjaustyössä, 1 nainen astioiden puhdistuksessa ja 3 vartijaa, yhteensä 13 työntekijää. Työtunteja tehtiin kaikkiaan 8 575.

Kuten jo aikaisemmin mainittiin, lopetettiin korkeimman oikeuden päätöksen mukaisesti toiminta Malmin kaatopaikalla toukokuun 1 p:nä, jonka jälkeen työnjohtaja ja työntekijät siirrettiin kaupunkiin pääasiallisesti kiinteistöjen puhtaanapito-osaston töihin. Malmin kaatopaikan sijalle järjestettiin uusi kaatopaikka makkilantaa ja hajotuskaivojätteitä varten Tuomarinkylän kartanon alueelle. Sinne kuljetettu lanta käytetään lannoitteeksi kaupungin omilla maatiloilla. Kyläsaaren kuorma-aseman alueelle rakennettiin vaha jäätyneiden astioiden sulattamista ja tyhjien astioiden puhdistamista varten. Vuoden varrella hävitettiin 42 koiran, 21 kissan ja 4 hevosen raatoa, jotka kaivettiin maahan, koska Malmin polttouuni lakkasi toimimasta toukokuun 1 p:nä.

Korjaamo. Korjaamo käsitti yleisen työkalukorjaamon, auto- ja kumikorjaamot, pajan sekä maalaamon. Sen henkilökuntaan kuului työnjohtaja, apulaistyönjohtaja sekä keskimäärin n. 29 työntekijää, joista 20 ammattityöntekijää, 6 apuityöntekijää sekä 2 naista. Työtuntien lukumäärä oli 61 124.

Hevostalli. Laitoksen hevosten lukumäärä oli kertomusvuonna 4. Hevosten hoito oli uskottu tallimiehelle, jonka työtuntimäärä oli 2 478. Hevosten ruokintaan käytettiin 19 420 kg heiniä, 1 230 kg kauroja ja 2 226 kg kauranpahnoja. Hevosten suorittama työtuntimäärä oli yhteensä 9 517, josta 2 341 tuntia kului katujen puhtaanapitoon, 7 015 tuntia kiinteistöjen puhtaanapitoon sekä 161 tuntia raatojen kuljetuksiin.

Varastossa tammikuun 1 p:nä olleet tarveaineet arvioitiin 1 078 919: 65 mk:ksi, vuoden varrella ostettiin tavaraa 1 450 593 mk:n arvosta ja käytettiin 1 805 055: 70 mk:n arvosta, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 724 456: 95 mk:ksi.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liikelilinpäätös joulukuun 31 p:nä osoitti menot seuraaviksi:

Menoerät	Katujen puhtaanapito			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuksilaitosten puhtaanapito			Kaikkiaan
	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	
M a r k k a a							
Hallintokulungit ¹⁾	800 064	190 668	990 732	206 558	391 614	598 172	1 588 904
Vuokra	506 818	73 185	580 003	33 850	149 400	183 250	763 253
Lämpö	99 851	16 833	116 684	53 422	40 095	93 517	210 201
Valaistus	19 858	3 134	22 992	5 324	6 313	11 637	34 629
Vedenkulutus	342	47	389	3 288	57	3 345	3 734
Kaluston hankinta	12 591	1 370	13 961	1 867	11 106	12 973	26 934
Kaluston kunnossapito ²⁾	667 852	108 347	776 199	314 353	914 873	1 229 226	2 005 425
Tarverahat	45 726	4 092	49 818	22 150	65 530	87 680	137 498
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	102	15	117	15	55	70	187
Työpalkat ³⁾	6 930 717	1 930 700	8 861 417	914 232	4 822 958	5 737 190	14 598 607
Työntekijäin erinäiset edut ⁴⁾	1 400 830	229 271	1 630 101	2 120 432	559 788	2 680 220	4 310 321
Tarveaineet	706 733	90 166	796 899	147 652	1 007 750	1 155 402	1 952 301
Yleisten laitteiden kunnossapito	55 987	9 473	65 460	90 432	30 609	121 041	186 501
Käyttövoima	5 572	929	6 501	1 243	1 857	3 100	9 601
Hevosten elatus	21 413	4 147	25 560	4 147	9 099	13 246	38 806
Vakuutusmaksut	58 964	9 824	68 788	9 824	19 627	29 451	98 239
Uudistyöt	—	—	—	—	53 043	53 043	53 043
Yhteensä	11 333 420	2 672 201	14 005 621	3 928 789	8 083 774	12 012 563	26 018 184

Sopimusten mukaisesta puhtaanapidosta tuli kertomusvuonna tappiota, joka nousi 130 810 mk:aan.

¹⁾ Tästä myönnetty lisämäärärahaa 496 097 mk. — ²⁾ S:n 55 600 mk. — ³⁾ S:n 502 900 mk. — ⁴⁾ S:n 69 000 mk.

Tuloja oli kaikkiaan 25 887 374 mk, josta yleisen puhtaanapidon osalle tuli 15 262 209 mk ja sopimusten mukaisen puhtaanapidon osalle 10 625 165 mk, kuten seuraavasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

Tuloerät	Mk	Tuloerät	Mk
<i>Yleinen puhtaanapito</i>		Sotapalvelukseen kutsuttujen	
Valtion tieosuudet	40 151	palkat	2 285 099
Kadut, torit ja yleiset paikat ...	8 353 230	<i>Yhteensä</i>	15 262 209
Satama-alueet	2 784 410		
Lumenkaatopaikat	25 803	<i>Sopimusten mukainen puhtaanapito</i>	
Sekalaiset työt	40 831	Yksityisten katuosuudet	2 411 492
Maksut mukavuuksilaitosten		Kaupungin katuosuudet	745 743
käyttämistä	374	Yksityisten kiinteistöt	6 530 265
Kuormausasemien kustannuk-		Kaupungin kiinteistöt	415 363
nukset	623 431	Lannan myynti	126 659
Kaatopaikkojen kustannukset .	538 294	Sekalaiset tulot	395 643
Mukavuuksilaitosten kustannuk-		<i>Yhteensä</i>	10 625 165
nukset	570 586	<i>Kaikkiaan</i>	25 887 374

Hallinnollisen kirjanpidon mukaan menot nousivat 26 228 712: 60 mk:aan ja tulot 21 803 329: 75 mk:aan, talousarvioon merkittyjen määrien ollessa vastaavasti 28 249 775: 45 mk ja 21 972 948 mk.

Työntekijäin erinäiset edut. Alla oleva taulukko osoittaa työntekijöille myönnettyt erinäiset edut v. 1940—44.

Vuosi	Kesälomat								Yhteensä	Loma- tunteja yhteensä	Sairasavut		Tapaturma-avut		Hautaus- apua saaneita kuolin- pesiä
	2	3	5	9	12	18	21	28			Apua saaneita	Sairas- tunteja	Apua saaneita	Sairas- tunteja	
	lomapäivää saaneita														
1940 ...	19	31	50	46	44	39	105	76	410	48 406	238	28 294	24	3 019	8
1941 ...	55	99	41	41	39	25	102	76	478	46 480	405	39 100	32	3 267	13
1942 ...	1	1	67	90	50	42	99	68	416	48 735	406	36 992	36	3 828	9
1943 ...	1	1	11	81	39	53	78	81	343	46 137	277	32 029	27	1 745	10
1944 ...	1	1	30	48	79	64	87	86	394	51 139	296	33 490	34	4 472	7

Työntekijöille suoritettiin palkkoina kaikkiaan 14 598 606: 90 mk ja erinäisinä etuina 4 310 320: 60 mk josta 900 534: 65 mk kesälomapalkkoja, 523 537: 75 mk sairausavustusta, 84 776: 10 mk, tapaturmavakuutusmaksuja, 38 480 mk hautausapua, 166 532: 15 mk vaatetusapua, 53 502: 80 mk vapaapäiväpalkkoja, 2 285 098: 65 mk sotapalvelukseen kutsuttujen työntekijäin palkkoja, 82 438: 50 mk sunnuntaityöstä suoritettuja palkkoja sekä 175 420 mk vakuutusmaksuja kansaneläkelaitokselle.

¹⁾ V:sta 1942 alkaen suoritetaan 2 ja 3 päivän kesäloman asemasta kausityöntekijöille 3.6 % heidän palkastaan.